

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.,
rândul cu litere garmond.

Problema naționalității.

— Articol final. —

VI.

Se spune din multe părți, că e cu neputință să fie asemănată rusificarea, maghiarizarea, cehizarea, cu aceea ce vrem noi să facem, cu germanizarea. Națiunile celelalte asupresc cultura mai înaltă germană în favorul unei culturi inferioare, iar noi, Germanii, facem întors.

Sunt și eu de părerea, că cultura noastră germană e superioară, și totuși nu pot să acceptez motivul indicat. Întâi, nici cultura Polonilor nu e așa de mizerabilă, cum afirmă naționaliștii noștri. Chiar dacă ar fi situația poporului de jos cam tulbere, un popor, care-și avea încă la anul 1364 universitatea sa proprie în Cracovia, când deci în imperiul german de estensiunea actuală nu se afla nici o universitate, are o cultură veche națională. Un popor, care și astăzi face atât de mult pe terenul înfloririi culturai mai înalte, produce atât de mult pe terenul artelor și în poezie, ca poporul polon, are o cultură cu viitor. Și peste tot, nu știe nime la ce înălțimi se mai poate ridica odată cultura polonă, după ce poporul a trecut odată prin disciplina dascălilor prusieni și a subofițerilor armatei germane. Să ne gândim numai, cu cât dispreț va fi privit un Roman de frunte, ca Varus, la cultura germană, și mai târziu ce am prestat noi totuși în istoria culturală a omenimei! Și peste tot, Polonii sunt stăpâniți de dorința foarte naturală de a rămâne Poloni, iar a scoate din diversitatea de astăzi a culturii dreptul de a germaniza, e tocmai atâta, cât a lua hotărâre ca guvernul să mute oamenii din satul meu, cari de pe vremea lui Carol cel mare sunt legați de glie, cu puterea, unde va în Samoa, spunând celor ce

se împotrivesc: „Mergeți numai, că acolo e cu mult mai frumos. Acolo cresc palmieri în loc de stejari, și pepeni în loc de grâu”.

Să mergem însă un pas mai departe. Recunoaștem astăzi, că scopul vieții de stat este, ca statul să promoveze orice misiune culturală, de care sunt legate interesele unui cerc mai mare de persoane. Prin urmare, dacă statul are trei milioane de supuși de naționalitate polonă (și alte state de altă naționalitate) să nu-și caute statul împlinirea misiunii în aceea, că asuprește naționalitatea lor, că vrea să facă renegați dintr-un popor întreg, ceea ce nu poate să fie niciodată un scop moral, ci datorința sa este, să promoveze și cultura acestora. Cele trei milioane de Poloni încă plătesc dare statului și dau soldați armatei germane. De aceea au și dreptul să ceară scut și îngrijire dela stat. Statul ar trebui deci să ridice pentru Poloni o universitate polonă, care cândva tot va trebui să fie dată Polonilor, apoi în orașele mixte să subvenționeze teatrul german și polon, să înființeze biblioteci polone și să întemeieze muzee polone, firește, fără ca prin aceasta să fie preterată populațiunea germană de acolo, care în aceeași măsură are dreptul să-și îngrijască naționalitatea.

Statul nu e permis să se identifice cu o singură naționalitate, aducându-o pe aceasta în mod forțat la domnie, căci aceasta e o nebunie, lipsită de orice noțiune. Statul e o persoană juridică, va să zică, nu e ființă vie, ci e ceva abstract. Și fiindcă statul nu e ființă vie, nu poate să aibă în ultima analiză nici o naționalitate, precum nu are nici o religie. O societate pe acții, cum ar fi de ex. banca germană din Berlin, nu e nici odată protestantă, chiar dacă s'ar afla toate acțiunile în mâinile protestanților. Și astăzi se știe în cercurile cele mai largi, că nici statul nu poate să fie creștin, numai pentru că

cetățenii sei sunt creștini. Tot atât de puțin poate apoi să fie statul german. Cel mult dacă cetățenii sei sunt germani! Iar când mai multe milioane dintre cetățenii sei au o altă naționalitate, nu sunt de naționalitatea majorității, atunci statul și cu privire la cetățeni nu e curat german, și urmarea e, că statul trebuie să procedeze după dreptate și față de minorități. Pe calea aceasta va delătura totodată greutățile cari împiedecă trăirea împreună în stat a deosebitelor națiuni.

Dacă s'ar renunța în mod principiar dela germanizarea minorităților naționale și li s'ar recunoaște acestora îndreptățirea năzuințelor de a-și conserva și promova naționalitatea, din forțele proprii și din ale statului, iar scopul s'ar căuta numai în faptul, ca ele să fie cu atragere și iubire față de existența ordine de stat: atunci cu programul majorității naționale, că: „un stat, un popor” ar dispărea și programul minorităților naționale, că „un popor, deci un stat”, și s'ar vedea, că trăirea împreună a mai multor națiuni diferite într-un stat e tot așa cu puțință, ca a mai multor confesiuni.

Să nu ne temem, că prin aceasta Germania ar fi degradată la un conglomerat ca al Habsburgilor, după cum a afirmat generalul Liebert într-una din întrunirile germanizatorilor. Declarația e prea bună, că merită să fie ținută în întreaga ei prostie. Pecând în Austria Germanii formează abia a treia parte din populațiunea întreagă, la noi, în Prusia, peste 88% din populațiune sunt cei de naționalitate germană, iar vre-o 4% cei cu limbi mestecate. Să nu fim deci în stare să ne apărăm față de cele câteva milioane de cetățeni de altă limbă, fără ca să-i asuprim? Mai vine apoi ajutorul pe care-l avem dela germanismul din celelalte țări ale imperiului, în afară de Prusia, unde alte naționalități sunt reprezentate

numai prin ceice fac parte din imperiu.

Dacă apoi pe lângă o populațiune de 15 ori mai mare ca număr, germanismul totuși nu-și poate afirma cultura sa în imperiu, atunci cultura germană e coaptă și gata de a fi îngropată! Lumea nu există pentru aceea, ca să devină germană, ci există pentru poporul, care în emulația deschisă arată mai multă putere de viață. Conglomeratul Habsburgilor încă își are meritele sale, întru apărarea în contra Turcilor și întru răspândirea civilizației în sudostul Europei, deci are merite culturale; și dacă câte odată ajunge să stea acolo în loc viața de stat, ca în vremea din urmă, motivul este de căutat tocmai în politica recomandată de generalul Liebert. S'a crezut adevă, că în interesul domniei istorice a germanismului pot fi scutite toate celelalte națiuni ale întregului imperiu, cu excepțiunea Maghiarilor, în privința participării care le compete la viața de stat. Dar politica aceasta de asuprire a făcut, ca în Cisleithania și în Transleithania certele naționale să nu mai iee sfârșit.

Marele duce de Hessen a spus nu de mult, că ar trebui tăiați toți pomii în Germania, pentru că Nemții să învețe odată a deschide ochii, spre a vedea lumea mai bine. Vorbă înțeleaptă, deamă de a fi prinsă în zilele noastre de tămăiere națională. Căci dacă am putea întru adevăr să ne deschidem ochii, cu cât am fi înaintat noi și pe terenul rezolvării problemei de naționalitate!

Am cetit nu tocmai de mult, spre durerea noastră, cum Germanii sunt atacați în Tirolul locuit de Italieni, din cauza naționalității lor. Pe cât de condamabilă e fapta aceasta, de sine înțeles, că pe atât de mare e amărăciunea care a provocat-o. Căci se poate oare spune, că ura aceasta națională a Italianilor din

FOIȘOARĂ.

Note de drum.

De D. Bedeleanu.
(Fine).

Valea merge în calea ei, lăsându-mă neobservat cu gândurile mele și lăsând și munții cu frumusețile lor tainice, cari ne reamintesc cuvintele poetului:

Voi munților mândri, moșnegi cununați
Cu stelele bolții albastre,
În leagănul vostru de codri și stânci
Dorm toate poveștile noastre.
Alături de goimii cu ochii aprinși,
Din tainica voastră dumbravă,
Se nălță îndrăznește în lumina din cer
Și visele noastre de slavă.

Nu peste mult se zărește sveltul turn al bisericii unite din Surduc.

Aici locuiesc numai Români, esploatați de cele 4-5 familii de jidan. E slăbiciune a oamenilor de aici, că nu știu folosi mijloacele ce le-ar aduce câștig și traiu mai bun. Căci mele sunt pe mână jidovească, asemenea și alt negoț, iar Românii muncind susțin pe aceste lipitori.

Interesându-mă de starea culturală am aflat lucruri triste și revoltătoare.

Lângă biserică se află un edificiu vechiu pe frontul cărui se vede de departe inscripția ungurească: Községi iskola.

Și aici până acum 3 ani se afla școala românească, aveau oamenii învățător de limba și legea lor. Dar vezi a venit stăpânirea cu porunca, că trebuie edificat un alt locșș pentru școală, fiind cel vechiu prea mic.

La cas contrar o vor închide.

Și au închis-o. Au înființat școala comunală. Și știți unde ține învățătorul jidan prelegere cu copiii de Român? În școala excepțională, în cea mică, în școala cea închisă. Și acum nu-i mică și veche, nu poate fi excepțională, că doar ungurește se învață în ea. Scopul s'a ajuns.

Sărmana biserică, care până acum cu drag privea de pe local înalt oătră școala din jos de ea, care-i creștea fii buni și ascultători. Acum cu durere își îndreaptă privirea într'altă parte. Vorbind cu băieții de școală, aceștia au dovedit o nepricepere și desorientare în cunoștințele școlare. Așa dar în loc de progres mergem îndărăt la starea veche.

Dela Surduc nu-i departe Iara, centrul comerului din acest ținut. Situat pe un șes întins și mănos, cu locuitori în majoritate Unguri, cari se ocupă în primul rând cu economia și cu facerea oalelor de lut, pe cari le duc până la Câmpeni, Abrud, Cluj etc.

În marginea orașului locuiesc și Românii de confesiune în majoritate față de ori care dintre cele ungurești (ref., unitari, rom. cat.) Și ei își au biserica lor micuță

de lemn. Au avut și școală proprie, dar din slăbiciunea lor și a Cons. din Blaj au pierdut-o. De educația lor se îngrijește școala de stat cu 4 inv.

N'am destule cuvinte pentru a condamna neglijența mare a forurilor bisericesti, pentru că au lăsat să dispară această instituție culturală din așa loc important. Românii în minoritate, în cele culturale inferioare celorlalți locuitori, ușor se vor asimila celor mai tari. Școlile din asemenea locuri ar trebui susținute cu orice preț. Să nu uite nimeni, că păcatul venit din neglijență se va pedepsi aspru și nu se iartă. Și aici numai zel și însuflețire mare ar fi trebuit, și oamenii ar fi putut susține școala, căci de sărăcie nu poate fi vorba.

Orașul acesta de când nu l-am văzut, a progresat mult. Edificii mari, nouă în locul celor vechi.

Dar iată că zărește satul atât de drag mie. Îl văd și-l recunosc și inima-mi tresare de bucurie. Aici a fost leagănul visurilor mele, aici mi-am trăit eu copilăria sburdalnică, așa de variată. Sunt iar în Cacova, dar acum nu copil ce fuge fără nici o grijă pe uliți, ci bărbat cu experiențe despre viață. Îmi reamintesc zilele trăite aici, zile cari urme neșterse au lăsat în sufletul meu. Și cu drag gândesc la ele, că-s zile fericite din viața mea. Școala, în foisorul oăreia îmi zideam palatele visurilor mele, nu mai e-

sistă, e înlocuită cu alta frumoasă, pompoasă, făcută din dărnicia oamenilor harnici. Dar tufișul de lângă ea, unde umblam după ouă de pasări și din care multe nule sau rupt pe spatle mele și ale altora pentru ștrengăriile făcute, e acolo. Trăește și nenea Teodor, cea ce-mi spunea poveștile frumoase cu bălauri și fete de împărat. Stă neschimbată și biserica de lemn, pe colina cu crucile și mormintele dese...

E Duminecă...

Feciori și fete în veselie se coboară pe drum în jos, la hora din marginea satului. Lăutarii le urmează cu un marș născut într'alte vremi.

Mă duc și eu.

Feciori și fete prinși în horă se învârtesc cu drag la ritmul muziciei, a cărei melodie în sufletul meu produce un dor nespuz, o speranță la o viață nouă, farmecul dragostei pierdute. Ascult, și în ochii mei apare o lacrimă, lacrima durerii pentru soartea acestui neam, exprimată în sunetele acestui cânt cu atâta duioșie.

Văzând fetele acestea naive și cu inima plină de dragoste sinceră, involuntar îmi apar înaintea dăoarele noastre cochetă. Ce mare deosebire între ele! Fățărie, rafinări, s'nceritate prefăcută, lucruri pe cari înzadar le cauți la aceste fete crescute în școala naturii. În simplitatea lor îmi apar cu mult superioare acelor. Și-mi vine a părăsi viața sbu-

Austria nu ar fi cu adevărat motivată? De ce nu li se dă universitatea cerută, cu limba lor, în Triest, când au dreptul natural să o ceară? De ce s'au ținut studenții germani din Innsbruck îndemnați să provoace scandale, atunci când s'au introdus cursuri italiene de instrucție acolo, iar studenții italieni au serbat acest eveniment cu o convenire în local închis?...

Ca contrast la întâmplările triste din Tirol mă viciu provoca la Elveția. Când am fost mai întâi în Lugano, credeam că mă aflu cu adevărat pe teritoriul regatului italian, atât de italiană îmi era împrejurimea. De odată, spre seară, văd cum se umple lacul de bărci de diferită formațiune, iluminate toate cu lampioane, apoi cu muzică pe corăbii și la mal, cu un cuvânt, o mulțime veselă alerga în sus și în jos, și la urmă aflai, că se serbează întemeierea cantonului Tessin. Iată deci aici o parte a Italiei, care politicește aparține altui stat, Elveției! Dar pe când în Tirolul italian din ură națională au fost bătuiți voiajorii germani, aici nici poveste de vre-o Italie iredentă. Cei de aici nu vreau să aparțină politicește Italiei, și tocmai poporul de rând, în păturile sale cele mai largi, manifestă cea mai sinceră alipire către ființa de stat a Elveției.

Faptul acesta ar trebui să pună pe gânduri pe toți cei cu idei de desnaționalizare. Cât de frumos a știut Elveția să unească pe cei de trei naționalități într-o singură ființă de stat, prin aceea, că a făcut dreptate fiecărei naționalități. Și în loc de a lua de exemplu astfel de proceduri, — poliția oprește în Elveția punerea crucilor cu inscripții franceze pe mormântul morților, și crede că iubirea față de domnia germană poate fi turnată în oameni cu ciomagul. Ați mai auzit așa ceva? Cetățeanul nu poate să-și aleagă nici limba de inscripție pe crucea celor din familia sa!.. În Strassburg nu se tolerează nici o firmă franceză, și un barbier care pusese pe firmă că e „coiffeur”, a trebuit iute și de grabă să schimbe firma și să pună pe ea că e „friseur” (va să zică mai pe nemțește!) Un profesor francez voia să țină o conferință despre importanța culturală a activității lui Richard Wagner, dar nu i s'a permis să și-o anunțe franțuzește, prin placate. Toate acestea sunt mici floricele, culese de pe câmpul unui sistem polițienesc de toată nebulia, de care noi, Germanii, trebuie să ne rușinăm până în adâncul sufletului în fața tuturor națiunilor culte.

ciumată, viața de intelectual, cu multele neajunsuri și neîndestuliri, unde patimile și-au ajuns culmea și dorul după câștig nu mai are hotare, unde fărâncioa e conducătoare a acestei vieți, unde imoralitatea și minciuna sunt legături de „frățietate”, spre a veni aici unde sufletele s'urate și viața e poezie...

Veniți la mine voi ce mi sunteți dragi, veniți și mă redăți vieții din care am eșit, rătăcind pe valurile vieții deșerte. Veniți în juru-mi și-mi cântați doina de demult, aceea doină care mi-a fost farul ce mi lumina calea jocurilor mele din copilărie și care acum îmi călăuzește viața exprimată de ea. Veniți și-mi cântați cântarea sufletului vostru, ca la jalea ei să-mi plâng lacrimile ce-mi apasă sufletul ca o povară urieșă pusă de anii vitregi trecuți peste mine.

Dupăce în satul acesta am stat câteva zile, convingându-mă că toate lucrurile merg înainte spre progres, cu inimă liniștită m'am reîntors acasă, ca cu trenul de mâne să merg pe alte locuri necunoscute încă, și am mers în — Bihor.

Mă dau jos din tren la gara din Teșcheș, ca să cunosc satul acest micuț din cercul Aleșd.

Pretutindena coline cu loc roditor, printre cari satul micuț se retrage modest. La prima vedere îți produce aspectul unui sat unguresc. Școala de stat, port de

Cel mai matur popor în cele politice de pe fața pământului, Englezii, au înțeles la moment cum pot fi împăcați mai ușor Burii, după groaznicul războiu prin care au trecut: prin aceea adevărat, că li s'au făcut enorme concesiuni în privința naționalității. Politica celorlalți însă, față de minoritățile naționale, nu e pusă pe bazele rațiunii, ci pe ale tradiției îngustimii de suflet și pe ale temerilor. În loc de a se face plăcută pe seama minorităților naționale aparținerea la statul din care fac parte, li se asuprește naționalitatea, numai din ambiție națională...

Atâta din broșura dlui Dr. Schücking. Cu toate că învățatul profesor vorbește mai mult despre Polonia din Germania, scrisese sale se potrivesc de minune și la alte popoare, cari trăesc în asemenea împrejurări grele politice ca Polonia, deci și la naționalitățile, ori poate mai ales la naționalitățile nemaghiare dela noi. Vom da în curând și păreri pe cari le are profesorul Schücking despre viitorul monarhiei austro-ungare.

Toastul împăratului Wilhelm. La un banchet dat de orașul Königsberg, în onoarea împăratului Wilhelm, care l-a onorat cu prealalta sa vizită, și în onoarea oaspeților din afară, împăratul a rostit un toast mai lung, în care se cuprind unele idei, pe cari lumea politică din Germania și din alte țări le-a primit cu mare nedumerire, pentru că ele înseamnă reînnoirea la părerile din evul mediu despre domnitori, cari ar fi „numai din grația lui Dumnezeu”, nu și din voința popoarelor. Împăratul Wilhelm spunea în toastul său următoarele:

„În acest oraș, în care marele principe elector s'a proclamat pe sine duce suveran al Prusiei, în acest oraș și-a pus pe cap fiul său coroana de Rege, intrând astfel dinastia suverană a Brandenburgului în șirul puterilor europene... Tot în acest oraș și-a pus pe cap coroana de Rege, tot din propria putere, și moșul meu, pentru a stăru astfel din nou asupra faptului, că această Coroană i-a fost dată lui numai prin grația lui Dumnezeu și nu prin parlamente și adunări și hotărâri ale poporului, dovedind astfel, că se socotește un instrument al cerului, și că-și va face datoria ca regent și stăpânitor în temeiul acestui principiu. Socotindu-mă și eu un astfel de instrument al cerului, voi urma calea mea fără considerare la părerile și opiniile zilei...”

Ziarele germane, cari stau aproape de curtea dela Berlin, caută să dea acestor cuvinte explicația, că ele nu sunt îndreptate în contra poporului suveran, ci au un fond curat religios, dat fiind că și sfânta biblie spune, că domnia ori stăpânirea e dela Dumnezeu. Credem însă, că lumea politică nu se va mulțumi cu această explicație.

ciangăi: cămașă largă, cisme încrețite, pălărie mică. Dar cunoscându-l mai de aproape te convingi, că este locuit de Români, lăsați în mila lui Dumnezeu. Simț național în gradul ultim, limbă stricată de abia o cunoști, cultură românească nulă, iată ce am aflat aici. De preotul încărunit nu mai zic nimic, dar ar fi mult de vorbit de alții, de conducătorii Bihorului, cari nu se prea interesează de soarta bietului popor incult și sărac. Pretutindeni școli de stat cari lăcesc simț, limbă, moravuri străine.

Aici trebuie revindicare grabnică, aici trebuie muncă urgentă de salvare!

Trenul fuge pufăind pe nemărginitul șes, lăsând în urmă un lung fir de fum, perzându-se în văzduh.

Stau la fereastra vagonului și privesc câmpia întinsă, dar ochii mi se perd departe spre răsărit. Acolo între munții pe cari ochii nu i poate cuprinde e satul, unde aleargă sufletul meu.

Lupșa, cu munții ei falnici și codrul plin de poezie, mă preocupă. Aud glasul păstorilor mănând oile la strungă, tulnicul ce a vestit cândva glasul desrobirii, doina, tovarășa mea de suferință. Mă văd între prietini, cari multe zile senine mi-au causat cu temperamentul lor vioiu.

De aici din depărtări vă îmbrățișez pe voi cei ce lucrați cu zel pentru neamul românesc.

Conferențele învățătoarești.

II.

Formarea voinței și a caracterului moral prin învățământ.

De Petru Rusu, învățător în Cebea.

Învățământul pedagogic, când își stabilește de tăntă formarea unui caracter religios moral, își identifică scopul său cu scopul educației preste tot.

Acesta este însă numai scopul mai îndepărtat al învățământului, căci învățământul nu poate influența direct asupra voinței, în care își are baza caracterul, ci numai mijlocit. Aceasta ar fi posibil numai atunci, când în spiritul copilului ar exista o facultate a voinței, ori a pozelor cu totul independentă de celelalte fenomene sufletești.

Experiența de toate zilele ne dovedește chiar contrariul, anume: că nimenea nu poate pofți ceva despre ce nu are cunoștință; de asemenea nu poate cineva să voiască a duce în îndeplinire un lucru ori vr-o interpretare fără de a se fi ougatat asupra felului executării. Nici când nu voim ceva despre ce suntem în o absolută necunoștință, d. e. mi-a povestit cineva de frumsețile Veneției, se naște în mine un sentiment, un interes și-l întreb să-mi mai spună, apoi mai târziu se naște în mine voința ca să-mi câștig parale, să merg și eu. Toate acestea sentimente, voințe mi s'au născut prin o simplă poveste. Caracterul își are baza în voințe și năsuințe și acestea își au originea în relațiunile ideilor. Ideile cu ideile se ating, și dau naștere la voințe de plăcere ori displace, d. e. cremenea lovită cu amnarul dă naștere unei schinte, dar cremenea și amnarul tot elerămân. Voința dar, își are baza în ideile, în gândirile, în masele de cunoștințe ce le avem și se dezvoltă din aceea.

Ideile sunt acelea, din cari se formează voința. Ideile până a se preface în voință, trebuie să treacă prin unele schimbări, trebuie să satisfacă unor condițiuni. Voința e numai o modificare a ideilor fiind aduse în combinațiunile de lipsă. De aici urmează imperativul pedagogic: Grijește a aduce prin instrucțiune ideile în tr-o astfel de legătură, de a prepara spiritul astfel, încât din aceea să se nască tot atâtea voințe, care să-l determine pe elev spre activitate. Când se afirmă, că voința își are baza sa în sfera gândurilor noastre, și că știința este terenul în care încoț ște, aceasta nu are să se înțeleagă așa, că voința s'ar desvolta în ideile singuratic ce le are omul, ori în niște mase de idei neregulate, sau că ea însăși nu ar fi altceva decât un fel de idei reprezentare. Din contră voința este o activitate spirituală cu totul deosebită, și ea formează un început în dezvoltarea activității spirituale. Și aceasta fiindcă știința ni-o închipuim ca o sumă de cunoștințe moarte indiferente constătătoare din idei clare. Ca din aceasta știință să se nască voința, care să cuprindă în sine un fel de nobilitate, trebuie să întrunească unele condițiuni, adevă: Ceea ce a învățat omul, trebuie și simțit, dacă e ca să se nască voința.

Să fim cuprinși de oare care atragere față cu obiectul științei noastre, pe când față cu altele suntem indiferenți.

Această atragere trebuie în mod natural să se transpună și asupra învățătorului și a școlii, către care elevul cu plăcere se întoarce.

Mai departe se recere, ca în știință să străbată un fel de mișcare de a se extinde și înmulți, dacă e ca să se desvolte voința din ea.

Dacă cerem dela știința ce are să treacă în voință, ca să determine elevul spre a să ocupa continuu și cu plăcere, apoi putem zice: Știința ce are să influențeze asupra voinței, trebuie să desvolte interes, pentru că interesul ne face să ne ocupăm cu plăcere. Dacă învățământul nu lucră pentru dezvoltarea unui interes față cu obiectele cunoștinței sale, dacă nu se deșteaptă în el simțul activității proprii, atunci învățământul nu educă, pentru că din cunoștințele împărțite numai nu se desvoltează nici o voință, care apoi să se prefacă în caracter, virtute și credință.

Credința în Dumnezeu e pârghia vieții popoarelor. Cel ce nu crede în Dumnezeu atotputernic, se dedă la faptele cele rele și pier.

Credința în Dumnezeu atotputernic a ținut și întărit pe strămoșii noștri în toate neajsurile lor.

De aici urmează: Educatorul trebuie să privegheze asupra copiilor și să le inspire credința în Dumnezeu.

Ducerea la biserică.

Mulți cred, că dacă doi copii regulat la biserică, îi faci să postească, să se închine ș. a. i. ai făcut prin aceasta religioși — morali. Toate acestea se pot face fără vr-o credință, sau iubire către Dumnezeu. Câți oameni nu merg la biserică, nu se închină ca cei mai buni credincioși

și apoi fac cele mai slabe lucruri. Câți oameni cari fură, nu dau luminări la biserică, pentru că Dumnezeu să le ierte păcatele și apoi fură iar, ca din banii astfel câștigați să dăruiască lui Dumnezeu alte luminări.

De aceea să nu credem, că dacă am dus copii la biserică, dacă îi punem să dea câte o liturghie și prescuri și să se închine, îi silim să postească Mercurile și Vinerile, i-am făcut morali și buni. Acestea le poate face copilul și fără credință. De aici urmează, că dacă căutăm să dezvoltăm în elev numai pe acele, nu ne ajungem scopul.

Religiunea.

Mai sunt unii, cari susțin că copii de mici să învețe diferite cărți de religie. Religiunea contribuie la formarea caracterului moral, când materialul e de conținut moral și p'edat astfel, ca copilul să poată pricepe acel material.

Așa se învață în clasele primare catechismul. Se procedează astfel: Învățătorul cetește întrebarea: Ce e omul? Elevul răspunde: „Omule ființa cea mai perfectă pe care a făcut-o Dumnezeu pe pământ... Omul are corp material și suflet nematerial”. Așa se percurge toată cartea. Sărmanul elev nu pricepe nimic din ceea ce i se spune și învață ca o mașină, repetă cuvintele cum sunt în carte. Ce folos are de aici? Nici unul. Elevul va căuta a-și des-cărca mintea de aceea că s'a născut at-tăta timp să învețe de frică, ori pentru o notă mai bună. Să susținem, că elevul pricepe ce i se spune din carte de învățător ori părinți, dar totuși nu devine mai moral, mai bun, când vorbește numai minții lui.

Câți oameni își știu datoritățile lor pe de rost, își dau cele mai bune sfaturi, și pe ei îi observi că nu se țin de acelea sfaturi și sunt oameni răi. Și de unde aceasta? Fiindcă accia cari i-au dat educația, n'au știut cum trebuie să facă pe un om moral prin credința lui Dumnezeu. Educatorii lui au crezut, că dacă îi vor încărca mintea lui cu toate datoritățile omului către Dumnezeu, l-au făcut moral. El a învățat aceste datorii, le știe, dar nu le pune în aplicare.

Ceeace trebuie să faci, dacă vrei ca copilul să devină moral e, să nu te adre-szi numai minții lui, ci și inimii lui, faci aceea ce se zice: educația sentimentului.

Fiind vorba de cărți de religione, îmi permit a face și unele modeste observări asupra cărții de religie, partea „Vechiul testament”. Acesta nu cuprinde lucruri cari să facă pe copil credincios — de caracter moral d. e.: Se zice, că poporul lui Israel este cel mai ales al lui Dumnezeu.

Se spune apoi elevului, că Dumnezeu înbește pe toți fiii lui deopotrivă; cum atunci are mai multă dragoste către poporul lui Israel, către un popor mai multă, decât către celalalt?

Noi în familie și în școală vrem să arătăm copiilor, că toți sunt egali. Apoi în istoria vechiului testament se învață numai istoria Evreilor, unde și folosul cel-trag copii din aceea istorie, îl pot trage din istoria ori cărui alt popor.

Noul testament însă, e de un folos fără margini pentru copii și sufletul lor.

Viața lui Isus, acest martir al omenimei, este pentru ei un exemplu viu de iubirea omenimei cu dorința de a fi îndreptat în calea cea bună și în iubirea lui Dumnezeu.

Parabolele, acele predică ale lui Isus, sunt îndrumătoare la fapte bune. Dacă cineva înțelege și va credea să pună în aplicare frumosele învățături ale mântuitorului nostru, despre acela se poate zice apoi că e om de caracter, acela va face să domnească frățietatea și fericirea tuturor.

(Va urma.)

Din despărț. „Asociațiunii”.

Convocare.

Despărțământul D.-Sân-Mărtin al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, la care aparțin toate comunele din cercurile politico-administrative D. S.-Mărtin și Iernut (Radnoth), apoi comunele: Căpâlna de jos, Felseș, Sântămăria, Tătărlăuș și Veseș, din cercul adm. Hususă și comunele: Agrișteu, Bălăușeri, Coroiu (Korod), Coroiu sântin (Korodszentmarion), Gogan, Lăslău românesc, Odriheu (Vámosudvarhe'y), Soimș (Oláhsoymos), Varolea (Gogău vărja), din cercul adm. Elisabetopol (Ibășfalău), își va ține adunarea cercuală, prevăzută în §-ul 41 din statute, în comuna Lăscud (Laczkod) la 4 Septembrie st. n. 1910 la ora 1 d. a. La această adunare sunt invitați toți membrii fondatori, pe viață, ordinari și ajutători de pe teritoriul despărțământului precum și toți iubitorii de cultura și înaintarea poporului român.

D.-Sân-Mărtin, la 26 August 1910.

Simion Călușiu
dir. despărțământului,

NOUTĂȚI

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociti din Caras-Severin — pe lângă suma din trecut de 18347 cor. 48 fil. au mai intrat următoarele sume la cassa arhidiecezană: Dela comuna Răhău 60 cor. 34 fil. Sălciua-de-jos 11 cor. 60 fil. Tibru 16 cor. 50 fil. Veseud (Agnita) 8 cor. 10 fil. Dobra 40 c. 20 fil. Amnaș 20 cor. Hălmeag (Coh.) 8 cor. 63 fil. Ruda (Zarand) 7 cor. Balșa 22 cor. 16 fil. Biscaria (Deva) 17 cor. 18 fileri. „Voileana“ (Voila) 80 cor. Voila 4 cor. Scorei 24 cor. 18 fil. Cohalm 40 cor. 38 fil. „Economia“ Cohalm 50 coroane. 410 cor. 27 fil. Laoialtă 18757 cor. 75 fil.

Școala industrială română. Inscriziile la această școală se pot face în fiecare zi, între orele 10—12 a. m., Strada Schewis Nr. 15. Cursul se începe luni, în 5 Septembrie n. s. c.

† **Paul Minlescu**, protopresbiter al tractului Comloșul mare, dieceza Aradului, asesor consistorial și deputat sinodal, a decedat în Domnul săptămâna trecută, în etate de 71 ani, după un serviciu constentios la altarul Domnului de 43 ani. Odihească în pace!

Masa poporului. În mai multe restaurante, cafenele și cofetării din Sibiu se află puse la dispoziția publicului *cassete* de contribuiri pentru masa poporului (Volksküche) din orașul nostru. Fînd vorba de un așezământ filantropic, cesele pentru masa aceasta se recomandă în atențiunea binevoitoare a publicului.

Expoziție de costume. Reuniunea *Sebastian-Hann*, secția „Sibiu“ organizează o expoziție de porturi obișnuite la sașii ardeleni. Expoziția se găsește în pavilionul lacului de patinat. Deschiderea ei s'a făcut luni în 29 August, și poate fi cercetată zilnic dela 9 ore dimineața până la 5 d. a. Intrarea e 50 de bani.

Aeroplanul Vlaicu. Inginerul Aurel Vlaicu a executat zilele acestea pe câmpia dela Cotroceni mai multe zboruri reușite. De față la aceste experiențe au fost mai mulți ofițeri superiori și tehnicieni. Tinerul inventator s'a ridicat până la o înălțime de 60 metri, executând diferite mișcări, cari dovedeau stabilitatea aparatului. Experiențele urmează.

Mihail Polit în Cetinie. Cunoscutul fruntaș sârb și fost deputat în parlament, *Mihail Polit*, la invitația principelui Nichita a călătorit la Cetinie. Polit a fost pe vremuri câțva timp secretarul principelui Danilo, unchiul principelui Nichita, și cu puțin mai înainte de uciderea acestuia principe a părăsit capitala montenegrină. Nichita, care pe atunci era moștenitor de tron, s'a împrietenit cu Polit și acum la invitat la serbările de încoronare.

Rolul femeii în familie. La un prânz dat în Königsberg împăratul Wilhelm al Germaniei a rostit un discurs, în care între altele a vorbit despre marea figură a reginei Luiza. Împăratul a zis: „Femeile trebuie să învețe dela regina Luiza, că datoria de căpetenie a femeii germane nu se află pe domeniul înfrunirilor și al asociațiilor, nici în cucerirea pretinselor drepturi pentru a putea rivaliza cu bărbații, ci în munca liniștită în casă și în familie. Dănele trebuie să crească tînără generațiune înainte de toate în respectul și supunerea față de cei bătrâni“. (Toate sunt bune, însă împăratul Wilhelm a uitat că regina Luiza pe vremea lui Napoleon cel Mare a făcut multă politică și a resturnat miniștri).

Caz de moarte. Se vestește din Italia moartea profesorului Paolo *Mantegazza*, cunoscut fiziolog.

Epidemii. În Viena s'au constatat două cazuri de holeră la 2 femei sosite pe o corabie din Budapesta. În urma măsurilor luate, se crede că aceste cazuri vor rămâne izolate. — În Londra și împrejurime s'a ivit meningita cerebro-spinală. S'au îmbolnăvit în două săptămâni 130 de persoane, și au murit 40 de acestea groaznică epidemie, care a produs o mare neliniște în public și în autoritățile însărcinate cu serviciul sanitar.

Dotățiune dela stat. Comitatului Bistrița Năstod i s'a pus în vedere o dotățiune dela stat în sumă de aproape o jumătate de milion de coroane pentru îngrijirea drumurilor municipale. Răscrisul ministerial privitor la această dotățiune a sosit zilele trecute la comitetul administrativ al comitatului.

Rugare. Un comerciant român caută un local potrivit de prăvălie, la o poziție bună, într'un centru românesc, și roagă inteligența română să-i recomande un astfel de centru. Adresa se poate afla la redacțiunea ziarului nostru.

Sinucidere înfiorătoare. Din Vîlăch se anunță, că într'una din nopțile trecute sergentul Alois Genser s'a sinucis cu o patroană de dinamită, pe care a luat-o în gură și i-a dat foc. Capul nenorocitului a fost sfărmat în bucățele. Motivul sinuciderii: datorii de bani.

Concurs internațional. *Le Journal*, marele ziar cotidian francez, a organizat pentru vara anului 1911, primul mare concurs internațional de aeroplane, pe distanța Paris—Berlin—Bruxela—Londra—Paris. Ziarul în chestiune, face un călduros apel la națiunile, ale căror capitale sunt orașele circuitului de aviațiune, ca să ia parte la acest concurs internațional. Germani, englezi, belgieni, italieni, americani, spanioli, ruși au să vină la concurs.

Școala lui Hofrichter. La niște băi din Austria de-sus a fost arestat un funcționar în pensie dela căile ferate austriace, cu numele Ioan Kestelletz, împreună cu soția sa, fiind bănuți de otrăvire. Cei doi soți adesea au trimis unei rudeni a lor bomboane otrăvite. Rudenia aceasta, o femeie bătrână cu numele Laura Moravetz, care locuiește într-o comună de lângă Graz, a mănecat din bomboanele primite și imediat s'a simțit foarte rău, a căpătat sgârșituri, și dacă n'ar fi chemat repede un medic murea necondiționat. Medicul a constatat din bomboanele rămase, că erau otrăvite. Bănuiala a căzut asupra familiei Kestelletz, care era datoare să trimită Laurei Moravetz câte 300 coroane la începutul lunilor Iunie și Decembrie ale fiecărei an, în considerare că femeia Moravetz își lăsase averea de 12 mii coroane familiei acestora, sub condiție să i se dea câte 600 coroane pe an. Soții Kestelletz au cheltuit miiile primite, și în timpul din urmă numai cu mari greutăți puteau să plătească sumele datorite bătrânei Moravetz. Din cauza aceasta au voit să scape de ea la Hofrichter. Femeia Kestelletz la început a tăgăduit, dar după aceea a recunoscut, că a trimis bomboanele cu intențiunea de a omorâ pe Moravetz, ca să scape de datoria de a-i mai trimite parale, dar afirmă, că bărbatul său nu știe nimic de sfacerea otrăvirii.

Adunarea fondului de teatru.

Diminecă și luni s'a ținut în Reghinul săsesc adunarea generală a societății pentru fond de teatru român, în prezența unui număr public românesc și în mijlocul unor sărbări culturale, cari au provocat multă însufățire.

Comitetul societății teatrale a fost primit la gara Reghinului Sămbătă, din partea comitetului aranjator din localitate și a altor inteligenți români. Deodată cu comitetul a sosit la Reghin și corul d'n Brașov, condus de maestrul Dima.

Sara la orele 8 lumea s'a adunat apoi la obicinuita sără de cunoștință, unde Românii au rămas împreună în voce bună până după miezul nopții.

Diminecă dimineața a fost serviciu divin în biserica gr. cat. română, iar la orele 11 președintele societății teatrale, dl Dr. Ioan Mihu a deschis adunarea generală în sala hotelului „Kapusi“ cu o frumoasă vorbire, pe care o vom da în întregime în numărul viitor. Adunarea e salutăată apoi prin protopopul Ariton Popa în numele Românilor din Reghin și jur, iar prin domnul Oct. C. Tăslăuanu în numele „Asociațiunii“ din Sibiu. Președintele mulțămăște ambilor oratori pentru frățescul salut.

Urmează constituirea biroului, alegându-se notari domnii A. P. Bănuțiu și V. Negruțiu, în urmă se aleg trei comisiuni, pentru cenzurarea raportului comitetului, pentru cenzurarea socotelilor și pentru înscrierea de membri noi.

Mai cetește secretarul Dr. Blaga raportul general al comitetului, care se predă comisiunii spre cenzurare și ședința primă se declară închisă.

La ora unu și jumătate a fost banchetul, la care au participat 300 de persoane. A toastat președintele Dr. Mihu

pentru Maiestatea Sa Monarhul, protopopul Ariton Popa pentru comitet, Dr. Blaga pentru organizatorii sărbărilor culturale din Reghin, profesorul G. Precup pentru presă, Dr. N. Vecerdea pentru organele administrative, Dr. Tripon pentru artiștii nostri, Dr. D. Stoica pentru dame și Dr. Harșia pentru oaspți.

După banchet a fost sărbare populară, iar seara a dat concert corul din Brașov.

În ședința a doua, ținută luni, comitetul societății a fost reales, și s'au făcut frumoase ovățiuni dlui preșident Dr. Ioan Mihu, iar adunarea generală viitoare s'a hotărât a se ține în Blaj, deodată cu adunarea generală a „Asociațiunii“, care în anul viitor împlinește 50 de ani de existență.

Averea societății face cu finea lunii Iunie 1910 Coroane 497 420 și 4 fileri. Membri noi s'au înscris de astădată 18, cu contribuiri de peste două mii coroane.

Economie.

Publicație.

La magazinul c. și r. de aprovizionare (Verpflegsmagazin) se cumpără imediat paie bune, uscate de săcară sau de grâu, și se plătește deoamdată:

Pentru una maje metrică de jipi de paie imblătite cu mână 3 cor. și pentru una maje metrică de paie imblătite cu mașina sau treerate cu cai 2 coroane 37 fileri.

Paiele trebuie aduse la magazinul de aprovizionare, care este pe drumul către dumberavă (Jungenwaldstrasse), dar se pot îmbia și pe gara Nagy Szeben (Sibiu).

Sibiu, în 25 August 1910.

La magazinul c. și reg. de aprovizionare (Verpflegsmagazin) Sibiu se cumpără acum fân uscat și de felul cel mai bun și se plătește pentru o maje metrică de fân 4 cor. 76 fil. până la 5 cor. 20 fil., fânul să se aducă aici la magazinul de aprovizionare (Verpflegsmagazin) în strada către dumberavă (Jungenwaldstrasse) Sibiu.

Sibiu, în 24 August 1910.

Magazinul c. și r. de aprovizionare în Sibiu.

Cărți și reviste.

„**Cartea de Aur**“. A apărut și s'a trimis tuturor abonaților volumul VI din publicațiunea dlui T. V. Păcățian: „*Cartea de Aur sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară*“. În volumul acesta sunt înșirate evenimentele politice dintre anii 1872—1881. Cu toate că volumul e cu opt coale mai mare decât cele premergătoare, iar tiparul cu mult mai scump ca mai înainte, prețul e același, adică 10 coroane exemplarul broșat și 12 coroane exemplarul legat. Doritorii de a avea toate volumele apărute, I—VI, cu prețul de 60 coroane esemplare broșate, ori 72 coroane esemplare legate, adreseze-se autorului în Sibiu (Nagyszeben). Prețul poate fi plătit și în rate lunare.

Conceptul juridic de națiune-naționalitate. Românii și Dacoromânismul. Studiu politic, de Iosif Popu, jude pensionat al Curiei reg. ungare, cavalier al ordinului leopoldin. Prețul 2 coroane. O broșură de 64 pagini, cu cuprinsul următor: Prefață. Noțiuni generale (despre națiune și naționalitate). Ideea de stat maghiar. Legea despre egală îndreptățire a naționalităților. Promisiuni și confuziuni în chestiunea națională. Ungaria și România. Cum s'ar putea regula chestiunea națională și pedecile ei. Dacoromânismul. Partidul moderat român. Guvernul și chestiunea națională. Patriotismul. Românii. — Concluzia la care ajunge autorul este, că Românii nu se pot lăpăda de ființa lor etnică și nu se pot contopi în rassa maghiară pentru a o întări pe aceasta, ci au să rămână aceea ce sunt: Români și buni patrioți!

Poșta redacției.

Dlui Ioan Țifeiu în Brașov. Aveți o scrisoare la noi. Unde să vi-o trimitem?

Din public.*)

Mulțămite publice.

Credinciosul *George Bungărzan* din parohia gr. or. Rusciori a binevoit a procura un rând de vestimente negre preoțești, atât pentru serviciul divin în biserica noastră, cât și pentru a le întrebuiința la înmormântări, pentru ertarea păcatelor familiei și a mamei sale Maria, decedată în 20 Iulie v. a. c. Prețul vestimentelor e 54 coroane. Deci subscribul în numele Comitetului parohial aduce și pe această cale mulțămitea bunului creștin.

Rusciori, 8/21 August 1910.

Nicolae Platoș
paroh.

La apelul subscribului adresat bunilor și evlavioșilor creștini depărtați în America au binevoit a contribui la „Fondul pentru procurarea unui clopot“ următorii: Nicolae Tudur, din Colun 5 dolari, Nicolae Rădoie, din Colun 1 dolar, Nic. Bragă, din Colun 50 cenți, Zacheiu și Sanda Cosma 1 dol., Iordan și Maria Cosma 1 dolar, Ioan și Stana Cosma 1 d., Nicolae și Maria Rociu 50 cenți, Nicolae Burjea 50 cenți, Ștefan Băcilă 25 cenți, Ioan Steva, Iosif N. Rociu, Ioan Stoica, Ioan Ona, Ioan Ciocănel, câte 25 cenți, Nicolae Băcilă 20 cenți, Ioan Radu 15 c., toți din Nucet. Nicolae Cioviș, din Fofeldea 1 dolar, Nicolae Coman, N. Dobrotă, câte 25 cenți, ambii din Cornățel. Victor Cristea, Ioan Cristea, câte 50 cenți, Zscharie Brândușă, Nicolae Tîlicea, Ioan German, Eugenia German, Ieronim Constantin, câte 25 cenți, Ioan Florea 10 c., Erofeiu Neagu, Constantin Pira, Nicolae Dopp, Gavrilă Lazăr, Ilie Goga, Cand. Brândușă, Damaschin Greoveciu, Nicolae German, toți din Daneș. David Simion, David Simion, Cernau Irimia, câte 25 c., Nicolae Barna 50 cenți, Simion Breazu, George Breazu, câte 25 cenți, Șerban Petru 20 cenți, toți din Mihalț. Ios. Giurca 50 cenți, Ioan Mihu 25 cenți, Crucean Coman 50 cenți, din Roșia-săs. Ioan și Aurelia Micu 50 cenți, Moise Luca 50 cenți, Moise Ș-nchia, Ilie Ș-nchia, câte 25 cenți, Ioan Striu 10 cenți, Ilie Gusan 50 cenți, toți d'n Ludoșul-mare. George Danciu, I. Pora, câte 50 cenți, Ioan Frățilă, Ioan P. Danciu, Nicolae Pelei, Ioan Vetrica, câte 10 cenți, toți din Cohalm. Moise Drăgoiu din Apoldul-mic, Simion Barta, din Pîlnul-sup., câte 25 cenți, Maria Comaniciu 20 cenți, Ioan N. Bena, Maria I. Popa, din Sebeșul-săs., câte 10 cenți, Aureliu Ivan, din Presaca 25 cenți, Ioan și Marina Duca, din Rășinari 50 cenți, Alesandru Bogdan, din Dobâroa 25 cenți, Vasile Neamțu, din Armeni 50 cenți, George Roman, din Sebișoara 25 cenți, George Pelei, din Merchiasa 10 cenți, Iosif G. Mărginean, din Vad 25 cenți, Nicolae Dușoș 30 cenți, Nicolae Onia, George Pușoș din Seleușul-mare, câte 25 cenți, Ioan și Maria Chiroa, din Sibiu 1 dolar, Ioan Stângaci, din Chesler 25 cenți, Dumitru Comșa 50 cenți, Dumitru Patru 25 cenți, Ioan Tabea 15 cenți, Idu Vasile, Dumitru Pisiteș, G. Igor Zaharie, Nițu Pisiteș, câte 10 cenți, toți din Micăsasa. Isăia Curteanu, din Ona 25 cenți, Pavel Catrin, din Stena 10 cenți, Ilie Bociant, d'n Cisioca 25 c., H. Matorar 15 cenți, M. Bolia, Ioan Șufană, din Poiana, câte 25 cenți. Pentru suma totală de 155 cor. ce s'a primit, în numele comitetului parohial le exprim și pe această cale cea mai călduroasă mulțămitea, dorindu-le ca bunul Dzeu să le răsplătească însutit jerfa adusă la altarul Domnului.

Colun, la 6 August 1910.

Ioan Giurca
paroh gr. or. rom.

Poșta ultimă.

O nouă convenție.

Ministrul nostru de externe, contele Aehrenthal, a fost primit Diminecă în lungă audiență din partea Maiestății Sale Împăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I., iar eri, Marți dimineața a plecat la Salzburg, unde a avut întâlnire cu ministrul de externe al Italiei, marchisul San Giuliano. Amândoi pleacă apoi astăzi seara la Ischl, unde ministrul italian de externe va fi primit în audiență solemnă din partea Monarhului nostru. E vorba de o nouă *convenție politică* ce se va lega între monarhia noastră și Italia.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 532/1910.

[325] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Blasfalent-de-sus** în tractul Bistriței se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental deocamdată 600 cor. din repartitie dela popor, iar după exopararea ajutorului dela stat 1000 cor.; adause cincenale după lege dar numai după anii serviți la această școală.

2. Cortel, grădină și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și până atunci se pot prezenta în parohie spre a face cunoștință cu alegătorii. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Bistrița, 1/14 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregorin Pletosu
protopresbiter

Nr. 647/1910.

[326] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Sohodol biserica veche**, protopresbiteratul Branului se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar 1000 cor. și anume 310 cor. din fondul bisericesc cu mențiunea pentru susținerea școlii, 140 din repartitie pe popor, 50 cor. din aruncul de 5% după darea directă și 500 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane. 2. Quartir și 1/4 jugăr grădină în natură.

Adausele cuincenale să vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post. Învățătorul ales este dator să formeze cu elevi școlii cor, și să cânte cu ei la biserică, iar când corul nu ar cânta, să ducă singur o strună în Dumineci și sărbători fără altă remunerație.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în termenul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiterial, având a să prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică, spre a să face cunoștință cu alegătorii și a-și arăta dexteritatea în cântările bisericești.

Concursul intrate după termen, precum și acelea din cari lipsește vre-un document nu se vor lua în considerare.

Zernești, în 14 August 1910.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. al tractului Bran, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 1085/1910.

(314) 2—3

Licitațiune.

Să publică, că comuna **Strugari** (lângă Szászsebes) dă prin licitațiune publică crâșma comunală în 18 Septemvrie st. n. a. c la 10 ore înainte de amiază.

Prețul strigării 852 cor. Vadiu 10%. Oferte în scris să pot face până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte se primesc în cari pe lângă suma hotărâtă e și declarația, că oferentul cunoaște condițiunile de licitare; precum și vadiul necesar. Condițiunile mai deaproape să pot vedea ori când în orele oficiale în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 21 August 1910.

Primăria comunală:

Daniil Petrașcu
notar.

George Vlad
primar.

Nr. 1086/1910.

[315] 2—3

Licitațiune.

Se publică, că comuna „**Strugari**” (lângă Szászsebes) dă în arândă prin licitațiune publică moara de făină în 18 Septemvrie st. n. a. c la 9 ore a. m.

Prețul strigării 1002 cor. Vadiu 10%. Oferte să pot face până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte se primesc în cari pe lângă suma hotărâtă e și declarația că oferentul cunoaște condițiunile de licitare precum și vadiul necesar. Condițiunile mai deaproape să pot vedea ori când în orele oficiale în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 21 August 1910.

Primăria comunală:

Daniil Petrașcu
notar.

George Vlad
primar.

Nr. 344/1910.

(310) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de protopresbiter al cercului **Săliște**, se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în ziarul „Telegraful Român”.

Dotățiunea împreună cu acest post o formează:

a) Venitele din parohia centrală **Săliște**, fasonată în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

b) Dotățiunea protopresbiterială statorită prin concluzul sinodului arhidiecezan din 1900 Nr. 116, întregit prin concluzul aceluiaș sinod Nr. 74 din 1907.

c) Relut de cancelarie din fondul protopresbiterial: 200 coroane.

Ceice doresc a ocupa acest post, își vor înainta cererile lor instruite conform regulamentului, în termenul indicat la Prea Ven. Consistoriu arhidiecezan.

Din ședința comitetului protopresbiterial al cercului **Săliște**, ținută la 21 Iunie 1910.

Dr. Ioan Lupăș
prot. adm.

Nr. 613—1910 protop.

[311] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Zoltan** protopresbiteratul tractului Sighișoara se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salarul împreună cu acest post este 1000 coroane anual și anume 600 coroane dela popor și 400 coroane întregire dela stat, apoi quartir și lemne de foc.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această școală.

Alesul va fi îndatorat a prevedea instrucțiunea școlarilor dela 6—12 și dela 13—15 ani, ai instrua în cântările liturgice și a le conduce în Dumineci și sărbători chiar și în feriele de vară fără altă remunerație.

Petițiile concursuale instruite în conformitate cu legile în vigoare sunt a se așterne subscrisului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și concurenții au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta în biserică.

Sighișoara, 10/23 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 531/1910.

(302) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confes. gr. or. rom. din **Balșa** protopopiatul Geoagiuului, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 1000 cor. și anume 600 cor. dela comuna bisericească, iar 400 cor. și cuincenalele legale se cer dela stat;

2. Quartir în edificiul școlii;

3. Grădină și lemne în natură.

Învățătorul ales va avea să instruzioneze și în școala de repetiție și să conducă pe copii la biserică unde să cânte cu ei la sf. liturgie.

Cei cu cunoștințe muzicale vor fi preferați.

Cererile de concurs, instruite cu documentele cerute de regulamentul nostru școlar, să se înainteză subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis. Înainte de alegere concurenții au a se prezenta în comună spre a-și arăta dexteritatea în cântări și a se face cunoștință cu poporului.

Geoagiu-Alyógy, 6/19 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. rom. al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial din Balșa.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 661/910.

(312) 2—3

Concurs.

La postul vacant de învățător dela școala confesională română gr. or. din **Beclean** să publică concurs cu termen de 15 zile dela datul publicării.

Salarul fundamental dela biserică 800 cor. eventuala întregire de stat 200 cor. și quartir în natură.

Doritorii de a obține acest post au de ași înainta rugărilor de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu și a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Alesul va avea să conducă tineretul școlar la biserică Dumineca și sărbătoarea dând responsurile la liturgie precum și la vecernie în presara sărbătorilor și a Duminecilor, chiar și în feriele de vară.

Cuincenalele să vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în aceasta stațiune.

Făgăraș, în 8 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresb.

Nr. 663/1910.

[313] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului învățătoresc dela școala din **Vaidasig**, protopresbiteratul Turda se scrie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 coroane salar, și anume 600 coroane dela biserică și din repartitie, ear 400 coroane ca întregire, ce se va cere dela stat. Locuință corăspunzătoare în natură și 1/4 jugăr grădină, cum și cuincenalele recerute.

Cel ales va fi dator a prevedea instrucțiunea în școala de toate zilele și cea de repetiție, a cânta în strună la biserică în Dumineci și sărbători și după puțină a forma și conduce corul bisericesc.

Petițiunile instruite în ordine să se aștearnă în termen deschis acestui oficiu, fiind poftiți concurenții a se prezenta la biserică spre a să arăta dexteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Turda, 7 August 1910.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murășianu
protopop.

Nr. 323/1910.

[316] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din **Petroșeni**, tractul Hațegului se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele: 600 coroane salar prin repartitie dela popor, quartir și lemne de foc.

Concurenții vor avea să și aștearnă petițiunile instruite conform normelor în vigoare în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterial.

Hațeg, 11/24 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. român al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 547/1910.

[323] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător pentru școlile noastre din **B. Bistrița**, cea din sat și cea dela Pustă, protopresbiter. Bistriței se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt: 1000 cor. salar fundam. și anume: 600 cor. din fondul școlar gr.-or.; 300 din cel gr. cat. iar 100 din cassa biser. gr.-or.; — adause cincenale conform legii, par numai după anii serviți aici; cortel în edificiul școlii, grădină și lemne de foc.

De datorința alesului se țin și instrucțiunea în școala de repetiție agronomică; apoi instrucțiunea în cânt și conducerea elevilor în Dumineci și sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la Sf. liturgie. Cei ce vor dovedi că pot forma cor bisericesc vor fi preferați.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare sunt a se așterne subsemnatului oficiu în termenul arătat. Înainte de alegere concurenții au a se prezenta în parohie spre a-și arăta dexteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporului.

Oficiul protopresb. în conțelegere cu comitetul parohial.

Bistrița, 19/14 August 1910.

Gregorin Pletosu
protopresb.

Nr. 316/1910 of. prot.

(303) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școlile elementare confesionale gr. or. române din comunele mai jos numite prin aceasta se publică concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Chiuești**, cu salar de 600 cor. dela biserică, quartir, lemne de foc și relut de grădină.

2. **Curtuiș**, cu salar de 1000 cor., din cari 280 cor. dela biserică și 720 cor. dela stat, lemne de foc quartir și relut de grădină.

3. **Negrilești**, cu sa'ar de 600 cor., din cari 300 cor. dela biserică și 300 cor. dela stat, quartir, lemne de foc și grădină.

4. **Muncel** cu filia **Fălcuș**, cu salar de 600 cor., din cari 242 cor. dela biserică și 358 cor. dela stat, quartir, lemne de foc și relut de grădină.

Învățătorul e ambulant.

La școlile de sub 1, 3 și 4 rugările pentru întregirea salariilor cu ajutor de stat la mărirea prescrisă de articolul de lege XXVII. 1907 sunt înaintate deja la locul competent și în caz de rezolvire favorabilă învățătorii aleși vor beneficia de acea întregire.

Învățătorii aleși sunt datori a plăti taxele statorite la fondurile tractuali, a prevedea instrucțiunea și în școala de repetiție și a propune și religiunea în școala de toate zilele și în cea de repetiție, — a conduce școlarii la biserică în toate Duminecile și sărbătorile și a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a și înainta rugările, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis, menționat mai sus, și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în parohie, spre a face cunoștință cu poporul.

Se notează, că în acest tract nu sunt concurenți.

Deș, 2 August, 1910.

Oficiul protopresbiterial al tractului gr. or. Deș în conțelegere cu comitetele parohiale.

Teodor Herman
protopresbiter.

Școală de lucru

pentru cusut practic de rufe și croit precum și toate lucrurile fine de mână, ca și până acum la

Marie Lurz

(324) 1—3

Str. Măcelarilor Nr. 6.

Caut un băiat român

dela țară de 13—14 ani pentru localul meu, îi voi da întreținerea și îi îmbrăcăminte, și îi voi depune în fiecare lună ceva leafă la Bancă. Orfani sunt favorizați.

Iosif Barbu

(321) 2—3

Str. Șaguna 2.

Școală pentru lucru de mână.

Se dă instrucțiune pentru adolescenți în cusutul rufelor, brodat modern, garnituri de dantele, pictură pe sticlă, lemn, catifea, porțelan ș. a. m. d. Copii vor fi instruiți corăspunzător priceperii lor.

Marie Wolff

(322) 2—3

Str. Ureului 25.

Haine preoțești.

Mai multe haine preoțești puțin purtate sunt de vândut. Informațiuni sunt a se cere la administrația „Telegrafului Român”.

(318) 3—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth” lângă Sprudel.

(387) 57—